

اما و اگرهای محصولات تراریخته

تغییرات مدیریتی در سازمان حفاظت محیط زیست رویکرد و اولویت‌بندی این سازمان را درباره برخی از موارد زیست محیطی تغییر داده است که یکی از این موضوعات محصولات تراریخته است.

سلامت و کیفیت محصولات تراریخته موضوعی است که علاوه بر متخصصان و کارشناسان، در میان مسئولان نیز درباره آن تفاوت رویکرد وجود دارد به نحوی که رئیس جدید سازمان حفاظت محیط زیست در حالی که می‌گوید: مخالفتی با محصولات تراریخته ندارم و سرطان‌زا بودن محصولات تراریخته اثبات نشده است، معصومه ابتکار - رئیس سابق این سازمان - ضمن تاکید بر رعایت قوانین وضع شده در کشور درباره محصولات دستکاری شده ژنتیکی (تراریخته) در تئوئتر خود به تاریخ ۱۱ شهریور ماه مطلبی را بازنشر کرد به این مضمون « ابتدا علفکش همراه GMO (تراریخته) را معجزه‌گر خواندند، حالا مشخص شده مصرف زیاده‌تر و آسیب به خاک و طبیعت گسترده‌تر شده؛ از تجربه جهان عبرت بگیریم.»

درباره اما و اگرهای محصولات تراریخته با دکتر احمد رضا محرابیان- استادیار اکولوژی گیاهی دانشگاه شهید بهشتی به گفت‌وگو

نشستیم و این پرسش را مطرح کردیم که آیا گیاهان تراریخته بر سلامت انسان اثر دارند یا خیر؟ که پاسخ آن در ادامه می‌آید:

دکتر محرابیان درباره فرآیند تولید محصولات تراریخته گفت: محصولات تراریخته از روش‌های معمول تولید مثل که در گیاهان وجود دارد، تولید نمی‌شود. معمولاً در گیاهان تولیدمثل و انتقال ژن از طریق انتقال دانه گرده به یک گیاه دیگر یا همان گیاه صورت می‌گیرد ولی گیاهان تراریخته حاصل دخالت‌های هدفمند انسان از طریق علم مهندسی ژنتیک و زیست فناوری گیاهی در بخشی از ساختار ژنتیکی یک موجود یا گیاه است. با این دخالت هدفمند یک صفت یا ویژگی خاص به گیاه یا جانور القاء می‌شود و در آن بروز می‌کند.

این استادیار اکولوژی گیاهی دانشگاه شهید بهشتی با بیان اینکه امروزه کارشناسان درباره گیاهان تراریخته با یکدیگر اختلاف نظر دارند، تصریح کرد: یک گروه معتقد هستند که در دنیای حاضر مسئله تامین غذای بشر وجود دارد و در آینده با افزایش جمعیت و کاهش منابع غذایی چالش‌های جدی برای تامین غذا به وجود می‌آید و محصولات عادی دیگر پاسخگوی نیازهای انسان نیست. از همین رو استدلال می‌کنند که باید از گیاهان تراریخته استفاده کنیم. با تولید گیاهان تراریخته محصولات بیشتری تولید می‌شود همچنین این گیاهان در مقابل آفات مقاوم هستند، قابلیت انبارداری و ماندگاری بهتر و ترکیبات غذایی غنی‌تری دارند بنابراین گیاهان تراریخته نسبت به محصولات عادی برتری دارند.

وی افزود: گروه دوم معتقد هستند که با تمام ویژگی‌های مثبتی که ممکن است گیاهان تراریخته داشته باشند چون مدت زمان زیادی از تراریخته کردن گونه‌های گیاهی نگذشته است اثرات منفی آن هنوز به طور کامل مشخص نشده است و ممکن است که حتی اثرات منفی آن بیشتر باشد.

محرابیان با اشاره به اینکه تمام ارگان‌های طبیعت حاصل میلیون‌ها سال کنش داخل خود طبیعت است، گفت: سال‌ها طول کشیده تا طبیعت به تعادل و توازن رسیده است. زمان زیادی از عمر گیاهان تراریخته نمی‌گذرد و اثرات مثبت و منفی آن‌ها هنوز قطعی نشده است. در حال حاضر برخی بر این باور هستند که این گیاهان ترکیباتی تولید می‌کنند که می‌تواند اثراتی بر سیستم بدن انسان داشته باشد. بحث زیادی درباره اینکه این تاثیرات مثبت است یا منفی وجود دارد البته ایجاد آلرژی و تداخلات دارویی به ویژه با آنتی بیوتیک‌ها از

تأثیرات منفی زیستی آن است.

به گفته این استادیار اکولوژی گیاهی، گیاهان تراریخته که ساختار ژن آنها تغییر کرده است در مقابل بیماری‌ها، آفات و تنش‌ها مقاوم هستند. ژن‌هایی که در این گیاهان به وجود آمده است قابلیت انتقال به گونه‌های هرز و مهاجم را دارد. اگر این ویژگی‌ها به گونه‌های هرز منتقل شود ابر علف‌های هرزی ایجاد می‌شود که با هیچ روش مبارزه بیولوژیک، فیزیکی و شیمیایی نمی‌توان بر آنها غلبه کرد. در واقع این مسئله یکی از مشکلات اساسی تولید محصولات تراریخته است. این محصولات به عنوان رقیبان گیاهان طبیعی و تغییر توازن اکوسیستمی به شدت بر تنوع زیستی موثر هستند.

محرابیان با تاکید بر اینکه مطالعات جامعی بر مبنای اطلاعات کمی و آماری درباره گیاهان تراریخته وجود ندارد، تصریح کرد: به همان اندازه که گیاهان تراریخته اثرات مثبت دارند، اثرات منفی از آنها گزارش شده است البته این نکته را باید در نظر گرفت که تامین غذای بشر در آینده بسیار مهم خواهد شد. اگر گیاهان تراریخته با اصول اکوژیک در طبیعت تولید شوند می‌توان از اثرات منفی آنها کاست.

وی در پاسخ به این پرسش که آیا گیاهان تراریخته بر سلامت انسان اثر دارند یا خیر گفت: مطالعات موردی در این باره توسط کارشناسان انجام شده است. در تمام موجودات زنده از جمله انسان صفات و ویژگی‌هایی وجود دارد که ناشی از خود ژن است. از ویژگی‌های گیاهان تراریخته این است که ممکن است روی خود ژن‌ها تاثیر نداشته باشند ولی اگر ژنی بخواهد سبب فرآیندی در بدن شود می‌توانند این فرآیند را تشدید کنند بنابراین در برخی موارد نشانگر تأثیرات آنها روی بیان ژن‌هاست که البته این مطالعات موردی بوده و زمان بیشتری برای مطالعات بیشتر و نتیجه‌گیری قطعی لازم است.

این استادیار اکولوژی گیاهی دانشگاه شهید بهشتی در ادامه اظهار کرد: کشورهای که در شرایط اضطرار و اجبار برای استفاده از محصولات تراریخته هستند برای افراد حق انتخاب می‌گذارند. به این معنا که محصولات تراریخته با حروف GM مخفف واژه Genetically Modified مشخص شده است. این محصولات نسبت به محصولات ارگانیک قیمت پایین‌تری دارند.

وی با بیان اینکه کشور آمریکا از بنیان‌گذاران محصولات تراریخته است، گفت: مقاومت‌های شدیدی درباره استفاده آنها وجود دارد.

درواقع کشورهای پیشرفته‌ای که بنیان‌گذار این محصولات هستند در مقابل عرضه این محصولات در کشور خود مقاومت می‌کنند.

محرابیان در پایان گفت: محصولات تراریخته یک فناوری جدید است که در دنیای حاضر نمی‌توان آن را رد کرد. باید در نظر داشت که برای تولید آن باید به استانداردها و پروتکل‌هایی که خیلی از کشورهای تولید کننده این محصولات معتقد هستند، عمل شود و اصول اکولوژیک طبیعت در نظر گرفته شود. چنانچه این‌طور باشد به جای ایجاد چالش در خدمت بشر خواهند بود. به عنوان مثال ارزش‌های بالای آن‌ها در تولید بیشتر محصول در واحد سطح، کاهش قیمت مواد غذایی، قابلیت نگهداری بیشتر، ایجاد گیاهان مقاوم در برابر آفات، کاهش استفاده از سموم و البته کاهش فشارهای وارده بر طبیعت و حفاظت از محیط زیست غیرقابل انکار است.

انتهای پیام